СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 47. | Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 26. лютого, 1923. | VOL. XXXI. | No. 47. | Jersey City, N. J., Monday, February 26, 1923. | THREE CENTS

ЗБІРКА НА ФОНД

Негайної Допомоги Рідному Краєви продовжена до дня 28-ого лютого с. р., для доповнення означеної суми 30,000 долярів.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ: — ДОПИЛЬНУЙТЕ ВПОРУ: АБИ КОЖДА ГРОМАДА СПОВНИЛА СВІЙ НАРОДНІЙ ОБОВЯЗОК! ДЛЯ ДОВЕРШЕННЯ ФОНДУ ТРЕБА; ЩОБИ КОЖДА ГРОМАДА ЗЛОЖИЛА ТРЕТЮ ЧАСТИНУ ТОЇ СУМИ, ЯКУ ЗЛОЖИЛА НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ. ТОЖ ДОЛОЖІТЬ ТРУДУ І ЖЕРТВ ЩОБИ СПОВНЕННЄМ СЬОГО ОБОВЯЗКУ ДЛЯ РІДНОГО КРАЮ АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ОСЯГНУЛИ ЗНОВА ПОВНИЙ УСПІХ!

ОБСТРУКЦІЯ ВЖЕ ЗВАЛИЛА ПРОЄКТ ДОПОМОГИ ДЛЯ КОРАБЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ВАШІНГТОН, 23. лютого. — Обструкцію противників уряду в сенаті проти проєкта субсидії (пособи) для корабельних підприємств можна вважати вже побідною. Хоча вона треває ще далі, але прихильники уряду вже признали, що обструкціоністам вдалося не допустити до ухвалення немилого їм закона та що уряд був побитий. Провідники урядової партії вже й предложили президентови Гардингови раду, щоби уряд признав свою поразку та зложив вину на обструкціоністів, але президент мав порадити своїм прихильникам дозволити обструкціоністам вести обструкцію ще кілька днів.

З огляду на сю постанову уряду його прихильники не старалися поставити другі справи на порядок дня нарад в сенаті, а демократичні сенатори ведуть обструкцію далі.

ГАРДИНГ МАВ ПІСЛАТИ ДО ЕВРОПИ СВОГО НАГЛЯДНИКА

ВАШІНГТОН, 23. лютого. — З Білого Дому дали до зрозуміння, що американський капіталіст Чарлс Швоб, звісний фабрикант амуніції, котрий недавно виїхав до Европи, дістав від президента Гардинга повновласть бути його обсерватором (наглядником).

По своїм повороті з Европи Швоб має зложити президентови Гардингови звіт зі своїх обсервацій (спостережень).

ЗАОСТРЕННЄ ВУГЛЕВОЇ КРІЗИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

НЮ ЙОРК, 24. лютого. — Стейтовий зарядник вугля, заявляє, що положенне стейту наслідком браку вугля справді роспучливе.

Уряд збирається зарадити тяжкому положенню з одної сторони обмеженнями скількости вугля, яку можна продати одному покупцеви, а з другої сторони висилає ледоколи на пробиттє криг на ріці Гудсоні, щоби в той спосіб облекшити перевіз вугля до міста. Мейор міста Гайлен радить скликати масові збори для розглянення положення.

Другі великі міста вздовж Атлантійського побережа находяться майже в такім самім положенню, що Ню Йорк.

Міністерський кабінет президента Гардинга застановлявся вчора теж над справою заради вуглевій крізі, бо з цілої східної полоси Злучених Держав наспіли до уряду тисячі зазивів з просьбою зарадити щось на недостачу вугля. Кабінет покищо не рішився на ніякий крок.

НЕЗГОДА МЕЖИ МІНІСТРАМИ ЩОДО СПОСОБУ ДОПОМОГИ ФАРМЕРАМ

ВАШІНГТОН, 23. лютого. — На послідним засіданню міністрів Гардинга показалася велика ріжниця в поглядах поодиноких членів кабінету щодо способу допомоги кредитом фармерам.

Міністер торговлі Гувер та міністер рільництва Волес мали заявитися за проектом Ленрута та Андерсона, котрий знов міністер скарбу Мелон назвав публично шкідливим. Президент Гардинг старався погодити противників, але його інтервенція (вмішанне) не помогло.

Тоді Гардинг запропонував плян, щоби прихильники противних проектів в конгресі погодилися та на основі своїх проектів виготовили третій, компромісовий проект.

АМЕРИКА ГОТОВИТЬСЯ ДО ВІДПЛАТИ ЗА ОБМЕЖЕННЯ ДОБУВАННЯ ТА ТОРГОВЛІ НАФТОЮ

ВАШІНГТОН, 23. лютого. — Американський уряд застановляється над заведенням обмежень свобідного використування американських нафтових теренів проти горожан тих держав, котрі обмежають Американців в добуванню нафти на теренах (просторах) тих держав.

В тій ціли американський уряд почав широкий розслід над тим, до яких держав належуть члени корпорацій, що тепер внесли подання до американського уряду віддати їм в аренду нафтові терени, положені на землях американського уряду.

СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В БОСТОНІ

БОСТОН, Месечузетс, 23. лютого. — Великий страйк робітників та робітниць жіночої одежі, на котрий після обрахунку робітничої юнії вийшло понад 4,000 робітників, зазначився нині поважними заворушеннями.

Підчас заворушень межи страйкарями та страйколомами в шапі Абрагама Мана та Самуеля Шварца хтось пробив ножем властителів шапи так небеспечно, що їх треба було відставити до шпиталю. Коли поліція хотіла арештувати кількох провідників заворушень, другі страйкарі кинулися до полісменів.

Коли вечером страйколоми виходили з фабрик, на них напали страйкарі та обкидали камінєм. Поліція арештувала двох мущин за невідповідне захованне та одну жінку за [illegible] ванне неприличних визиванок проти страйколомів.

КОНГРЕСМЕН ПРО НОВІ ОБМАНЬСТВА ІМІГРАНТІВ

Конгресмен Джансон, голова комітету для парляментарного порядку, виголосив в палаті послів замітну промову про обманства адвокатів над іміграпнтами.

Обманств сих мають вони допускатися на основі іміграційних обмежень. Адвокати підходять імігрантів, що хочуть спровадити до Злучених Держав свої родини, та запевняють їх, що вони мають якусь чудотворну силу зміняти постанови іміграційного закона так, що кревняки будуть могти приїхати помимо іміграйцних обмежень. Часто такі адвокати кажуть собі платити гроші, щоби при їх помочи „перекупити" конгресменів для видання спеціяльного дозволу до Злучених Держав. В декотрих случаях такі оплати мають виносити навіть тисячі долярів. Деколи знов такі іміграційні адвокати витягають від своїх клієнтів гроші під покришкою, що буцімто вони мусять підплачувати конгресменів, аби дістати дозвіл випустити прибувшого імігранта за запорукою (що адвокат може звичайно зробити звичайною процесовою дорогою). Деколи адвокати навіть покликуються на поіменно згаданих конгресменів, котрі про те навіть поняття не мають.

Таких адвокатів має бути найбільше в Ню Йорку, де їх в одній камениці зібралася така громада, що цілий дім називають „ямою 40 злодіїв". Конгресмен Джансон заповів, що він постарається, що державна прокураторії незадовго вмішаються в справу сих надужить.

КИЇВСЬКІ КОНТРАКТИ

„Економ. Жизнь" повідомляє:

Час відчинення дуже широко реклямованого совітами київського ярмарку здається має бути відрочений. В совітській пресі висловлюються побоювання, що транспорт не зможе виконати тих перевозок, які перед ним стоять. Між иншим на контракти малось на увазі привезти більшу кількість сільсько-господарських продуктів для виміни на мануфактуру, текстильні вироби і галантерію, але з самого ще початку виявснилось, що виникають великі трудноці як в доставці сільсько-господарских продуктів, так й мануфактури. Для організації ярмарку потрібний кредит в розмірі 30 трилонів рублів, між тим відпущено лише 16 трилонів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ЧИСЛО НАСЕЛЕННЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

Національне Бюро Економічних Розслідів в Ню Йорку нараховує, що населенне Злучених Держав виносило дня 1. січня 1923. року коло 110 міліонів душ.

Очевидно, обрахунки Бюра не є основані на переписи (конскрипції, цензусі) населення, але на приблизних обчисленнях. Вони опираються на тому, що число людий в Злучених Державах зростає після певної міри наслідком ріжних причин, як природного множення, напливу населення зза границі (іміграції). На основі подібних обчислень Бюро припускає, що при слідуючій переписи населення Злучених Держав, що відбудеться в році 1930, в Злучених Державах покажеться вже 120 міліонів душ.

ТЮРМИ І ЗАСЛАННЯ В РОСІЇ

По даним державної політичної управи, доклади комісаріяту внутрішних справ і комісаріяту юстиції десятому зїздови советів, на 1. грудня, 1922, року в Росії перебувало в адміністративному засланні 10.618 політичних, з них 25 прц. відсотків було заслано в північні губернії Росії, 40 прц. в Сибір, 20 прц. в Закаспійські губернії і Туркістан і 15 прц. на Урал. З політичних зісланців 48 прц. припадає на робітників, 10 прц. на селян і 42 прц. на інтелігенцію. З загальної кількости всіх висланих 50 прц. припадає на соціялістів. Політичних вязнів в тюрмах і концентраційних таборах було 44819 чоловік, а них 21016 перебувало під судом й слідством.

2,000,000 КИТАЙЦІВ КАТОЛИКІВ

РИМ, 20. лютого. — Ватиканська урядова часопись „Оссерваторе Романо" повідомляє, що минулого року приступило 7,600 дорослих Китайців (Хінців) до католицької віри. Загалом тепер в Китаю є 2,000,000 католиків.

ЧУТКИ ПРО АНТИСЕМІТИЗМ В РОСІЇ

Одна болгарська ґазета подала недавно вістку з Росії, що там розростається сильно антисемітський рух. Має навіть наростати там загальний погром Жидів. Большевицька влада має відати про се, але має почувати свою повну безсильність зробити щось на се. Через те большевицькі комісарі мали задумати зробити хоча тільки, щоби вислати за границю чверть міліона Жидів. Таку лишень скількість Жидів можуть вони забезпечити, бо кождому імігрантови державний скарб дає на дорогу 5.000 рублів золотом (коло 2 і пів тисячі долярів).

Паризький сіоністичний орган „Европейская Трибуна" вважає чутку неймовірною блягою, пущеною в курс антисемітськими кругами.

МОРОЗ У ВІННІПЕГУ

День 5. лютого був найзимнійшим днем цеї зими в місті Вінніпегу. Після урядового термометра було того дня 32 степені Фаренгайта морозу. Филя великих морозів перейшла через цілу західну Канаду. Того дня в Форт Виллієм було 40 степенів морозу.

КРАЙНА НУЖДА СТУДЕНТІВ В РОСІЇ

МОСКВА, 23. лютого. — Большевики кажуть, що тепер є в Росії 150,000 студентів на університетах. Се одначе пересада. Їх далеко меньше. До того університети в Росії страшно запепали. Бракує їм всього, навіть книжок.

Студенти голодують і бідують в нечуваний спосіб.

В самій Москві годують тепер Американці 10,000 студентів, а місія Нансена 12,000. Одначе не мають вони одіня ані жадних знадобів ні книжок до науки. Богато студентів не має одіння і сидить дома без одіння, а іде на науку в позиченому одінню. Тоді знова позичаючий сидить дома без одіння. Деякі студенти сидять в клясах в плащах, бо се одинокий одяг, який мають на тілі.

БОЛЬШЕВИКИ ВИЖЕБРУЮТЬ ЗБІЖЕ ДЛЯ ГОЛОДНИХ, А ПОТІМ ПЕРЕПРОДУЮТЬ ЙОГО ЗАГРАНИЦЕЮ

БЕРЛІН, 23. лютого. — З Гамбурга сюди доносять, що німецьке федеральне збіжеве бюро заключило умову у справі закупна 35,000 тон збіжа в Росії, яке має бути наладоване в чорноморських пристанях, м. і. і в Одесі.

Досі до Німеччини привезено вже 15,000 вагонів збіжа зелізницями через Латвію.

Недавно московський большевицький уряд дозволив на вивіз 30,000 тон збіжа до Фінляндії. Також і зі Швеції пороблено замовлення на доставу збіжа з Росії.

Наслідком того шведський Червоний Хрест оголосив, що зперкує дальшу висилку допомоги для голодуючих в Росії, пояснюючи, що Шведи не будуть давати жертв на висилку для голодуючих в Росії, знаючи, що Росія продає збіже заграницю.

НІМЦІ ХОТЯТЬ ВЖЕ СКІНЧИТИ ПЛАЧЕННЄ „ВОЄННИХ ВІДШКОДОВАНЬ" АЛІЯНТАМ

БЕРЛІН, 23. лютого. — Згідно з німецькими урядовими обчисленнями аліянти забрали від Німеччини „відшкодовань" в капіталах і земних скарбах на 56 біліонів золотих марок, а разом з капіталами і земними скарбами Альзації і Льотарингії та африканських кольоній більше як 100 біліонів золотих марок.

З уваги на сі великі страти Німеччини а зиски аліянтів в німецьких провідних кругах підносять голоси, що аліянти забрали вже від Німеччини доволі „воєнних відшкодовань", та що Німеччина на сьому вже повинна закінчити плаченне їм тих „відшкодовань".

Наїзд Франції й аґітація за здержаннем дальших оплат піднесли патріотичного духа серед Німців і скріпило вплив націоналістичних кругів.

Соціялісти бояться, що націоналісти використають сей настрій і зачнуть зоружувати нарід до самооборонної війни. Тоді соціялісти стратили би вплив і значінне серед народу.

ЛОВЛЕННЄ ІРЛЯНДСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 23. лютого. — Вчасі нападу ірляндського державного війска на доми републиканських повстанців в Даблині зловлено 20 визначнійших повстанців.

Таксамо переводиться ловлю і в других містах Ірляндії.

ФРАНЦУЗИ ПРОГОЛОШУЮТЬ ВОЄННИЙ СТАН В ОКУПОВАНОМУ НІМЕЦЬКОМУ МІСТІ

БОХУМ, Німеччина, 20. лютого. — Французька окупаційна влада проголосила тут воєнний стан наслідком вчерашніх уличних буч, серед яких французькі жовніри убили одного Німця і кількох ранили.

ЯКИЙ ПОДАТОК ПЛАТЯТЬ В АНГЛІЇ, ФРАНЦІЇ Й АМЕРИЦІ?

ЛОНДОН, 23. лютого. — Нині представив британський міністер скарбу Стенлі Болдвин в парляменті отсе порівнанне податків горожан у Великій Британії, у Франції і Злучених Державах Америки.

Се порівнанне представляється так:

У Великій Британії на кожду голову припадає тепер річно 330 шілінгів або $78. В тім є 210 шілінгів прямого (безпосереднього) податку і 120 шілінгів посереднього податку.

У Франції на кожду голову припадає тепер річно 435 франків або 26 долярів. В тім є 242 франки прямого (безпосереднього) податку а 193 франки посереднього податку.

В Злучених Державах на кожду голову припадає податків (лише федеральних) тепер річно $26,30. В тім є прямого (безпосереднього податку $13,60, а посереднього $12,70.

СМЕРТЬ СТАРОГО ФРАНЦУСЬКОГО ДИПЛЬОМАТА

ПАРИЖ, 22. лютого. — В середу помер нагло в місті Ніс у парку старий французький дипльомат Теофіль Делькассе.

Він прожив 71 літ.

ПОЛЯКИ НАПАДАЛИ НА ЛИТОВЦІВ

ВАРШАВА, 23. лютого. — Польський міністер заграничних справ Александер Скршинський заявив, що на польсько-литовській границі війни не було з приводу заняття невтральної полоси, а були тільки перестрілки, які тривали два дні. Він зазначив, що поручив польським послам заграницею, щоби заперечили вісти про польсько-литовську війну.

Один американський кореспондент, котрий був на полі перепалок, заявив, що Поляки були в кількох місцях перейшли литовську границю і Литовці зараз їх приняли огнем з гармат. Але по сім привіті вони уступились назад. На тім покищо перепалка скінчилась.

ЯПОНЦІ ХОТЯТЬ ЗАГАЛЬНОГО ПРАВА ГОЛОСОВАННЯ

ТОКІО, столиця Японії, 23. лютого. — Нині відбулась тут велика демонстрація Японців з усіх сторін краю за загальним і рівним виборчим правом з нагоди внесення в парляменті законопроєкту в сій справі.

Для удержання спокою в місті покликано 10,000 поліції.

Завтра має бути друга таксама демонстрація з нагоди дискусії над сим законопроектом в парляменті.

Урядова партія „Сеюкай" має голосувати проти законопроєкту.

ТУТАНХАМЕН

ЛУКСОР, Египет, Африка, 23. лютого. — Знавці, котрі оглядали нововикритий гріб староегипетського короля сперед 3,400 літ, Тутанхамена, заявляють, що скарби, які там найдено, мають велике значінне для пізнання штуки і релігії старого Египту з часу батька Тутанхамена, Ехнатона. За нього, кажуть, введено релігійні реформи і свободу у штуці.

Длятого, кажуть египетознавці, викритте могили Тутанхамена мати-ме велике значінне для науки і штуки.

Подробиці про се будуть оголошені у свому часі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

АЛІЯНТИ У СПРАВІ ПОЛЬСЬКИХ РЕКРУТАЦІЙ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Всі представлення і зажалення Президента Української Національної Ради Східної Галичини, д-ра Евгена Петрушевича, з причини насильної польської рекрутації у Східній Галичині, предложені головним аліянтським державам, яко теперішнім суверенам сеї території, передали представники тих держав Конференції Амбасадорів у Парижі, яко свому органови до вказаних розпорядків супроти польського правительства.

Як доносять з Парижа, перший крок в тій справі підняло французьке правительство, яке при тій нагоді ствердило, „що на основі 91. арт. сен-жерменського договору відлучено Східну Галичину від колишньої австро-угорської монархії і вона остає тепер, аж до остаточного вирішення її державного становища, під суверенностю головних аліянтських держав, та що польське правительство, виконуючи поліційний мандат, який йому доручила аліянтська Найвисша Рада в липні, 1919, окупує в сучасний момент Східну Галичину, — та наслідком сього компетентною до розсліду зажалень українського населення є тільки Конференція Амбасадорів, яко орган головних аліянтських держав".

Не сумніваємось, що отсе правне становище французького правительства у справі Східної Галичини добре відоме також правительству Польщі, яка є союзницею Франції.

Супроти сього відпадають усякі перехвалки польських премієрів на тему мнимої сполуки Східної Галичини з Польщею, ЯКО ТЕНДЕНЦІЙНІ ПРОВОКАЦІЇ українського населення Галицької Землі і теперішних суверенів сеї території.

ЗА ГАЛИЦЬКУ НАФТУ.

Заграничний кореспондент шікаґовської ґазети „Дейлі Нюз" телеграфував недавно до своеї ґазети з Варшави досить влучну характеристику боротьби за Галичину. На його інформації, Польща збирається незадовго предложити аліянтам просьбу потвердження ризького договору межи Польщею та Московщиною, після котрого, як відомо, Польщі припали великі простори української землі з якими 12 міліонами українського населення.

Американський кореспондент вказує на те, що в боротьбі за Галичину вмішані не лишень Польща та Москва, але й другі держави Европи. Пише він:

„Безсторонні обсерватори кажуть, що в цілій справі пахне нафтою. Східна Галичина се колишня австрійська провінція, населена в більшости Українцями. Віддано її під польську адміністрацію на протяг 25 літ „(тут кореспондент помиляється, бо проекту 25-літного заряду Поляки самі не приняли, — прим. редакції), „а мимо сього її доля тісно звязана з границями, установленими на ризькім договорі. Галичина має дуже „цінні нафтові терени, за котрі боролися проти себе „з одного боку французькі, з другого англійські нафтові підприемства.

„Англійці, програвши концесії (права на використування нафтових покладів), які польський уряд признав Французам, старається тепер або зробити Галичину самостійною або віддати її Росії. Через те англійський уряд вживає на всі способи свого впливу, щоби „точок ризького договору не признати."

Образ, поданий сими словами американського кореспондента не вірний на стільки, що він не повний під кількома зглядами. Він не подає всіх заінтересованих чинників. Кореспондент саме не підчеркує досить ясно, який інтерес в Галичині мають Американці, хоча власне інтерес Американців може в рішучій хвилі відограти важну ролю. Не домагає також представлене з того боку; що не представляє він досить ясно, який інтерес в галицькій нафті має большевицький уряд, хоча сей інтерес мусить бути дуже живий і пекучий, коли большевики свого часу валили самостійну азербайджанську републику, щоби лишень дістати під владу Москви богаті закавказькі поклади нафти, які в нові часи своєю важностю для промислу переважують навіть поклади камінного вугля.

Не згадує наконець кореспондент самого українського народа, котрий в найгіршому разі має найбільше право до величезних богацтв, зложених природою в глибині української землі на Підкарпаттю. Не гадує кореспондент сього народа, хоча його бажанне свободи є багато важнійше як бажанне наживи капіталістів або комісарів. Не згадав українського народа мимо сього, що власне воля сього народа, його непохитна постанова добути собі повну свободу та право господарити на власній землі власними богацтвами, остаточно таки мусить бути найважнійшим чинником при вирішенню питання приділення української нафти. Хвилево можуть галицькою нафтою розділювати і польські міністри, і французькі капіталісти, і московські комісари, але наконець всі сі зайди мусять пропасти, а українською нафтою буде на свою користь та на свій пожиток розпоряджати український народ, поконвічний власник української землі.

БУНТИ УКРАЇНСЬКИХ РЕКРУТІВ В ГАЛИЧИНІ.

(Від власного кореспондента).

„Військова бранка в Східній Малопольщі має нормальний перебіг", — заявив польский президент міністрів Сікорський у польськім соймі в своїй програмовій промові.

Витаючи факт, що „малоруські посли з Східної Малопольщі" **(себто пять галицьких хрунів)** засіли в польськім соймі, та заявляючи, що військова бранка в Східній Галичині має „нормальний перебіг", — польський президент міністрів хотів очевидно сим сказати, що український нарід Галичини помирився з польським ярмом, вибирає послів, дає рекрута, словом уважає себе підданим Польщі.

Я вже писав Вам у попередніх статтях, як в **дійсности** виглядає польська військова бранка в Галичині; писав також про брехливість заяв польського президента міністрів.

Одначе не довго треба було ждати, і **сам український нарід завдав брехню заяві пана Сікорського**.

Останні польські часописи, які наспіли сюди з краю, переповнені довгими, алярмуючими описами **бунтів українських рекрутів**, які, замість іти до польського війска, **організуються в відділи і нападають на польські поліційні, жандармерські і військові сторожі.**

Звичайно між самою бранкою і вступленнєм до військової служби минає якийсь час. Молодці, признані здібними до військової служби, вертають до дому, а потім їх покликають, щоби вони ставилися до військової служби.

Власне тут зустріли польських посіпак велика несподіванка.

Ті українські молодці, яких вони половили по селах і поасентерували, зовсім не ставилися до військової служби, тільки зорґанізувалися в окремі відділи, щоби ставити опір польській окупаційній владі.

У Львові, де мало зголоситися до військової служби тисячі рекрутів, зголосилося ледви вісімнайцять.

В инших містах таксамо.

Бунти українських рекрутів спалахнули з особливою силою в **Тернопільщині**. Польські часописи доносять про численні віча українських рекрутів, на яких виголошуються промови „підбурюючі проти Польщі". Рекрути, узброєні в карабіни або бодай з палицями, формують відділи і нападають на польські поліційні, жандармські та військові станиці, вбиваючи польських посіпак. Коли їм грозить небезпека з польського боку, переходять через Збруч на територію Радянської України.

Здалека, очевидно, годі оцінити, на скільки масовий і сильний є сей рух українських рекрутів і які він буде мати безпосередні наслідки. Чи Польща здавить його і всіх асентерованих забере до війска силою, — чи дасть спокій і перестане брати Українців до війска? Чи він розростеться в масове повстанне, чи погасне?

Загалом говорячи, до таких рухів не можна прикладати якоїсь означеної міри, не можна пророкувати, що з них виросте. Не можна робити собі надмірних надій, але ще більше не можна дивитися на них безнадійно.

Боротьба українського народу з Польщею в теперішніх обставинах дуже важка. Польща має велику армію, узброєну від голови до ніг, — а український нарід має тільки завзяттє і ненависть до ворога, який зрабував йому свободу і незалежність.

Огось бунту, яким вибухає се завзяттє й ненависть, не все є такий сильний, щоби знищити ворожу силу.

Коли ми будемо слідити історію революційних рухів (як національних проти чужого панування, так і політично соціяльних проти даного державного ладу), то все бачимо одно і те саме: Заки прийде **побідна революція**, яка осягне свою ціль, — її попереджає, иноді довгі роки, цілий ряд т. зв. **Невдачних** зривів, значить, революційних вибухів які істнуюча влада здавлює. Без таких невдачних зривів не обійшлася ні одна революція. Вони є неначе першими предтечами тої останньої революційної бурі, яка змітає ворога, проти якого звертається.

Такими предтечами тої рішаючи боротьби українського народу проти польського ярма, яка принесе нам визволенне, являються всі ті рухи, які ми бачимо на Галицькій Землі від вистрілу **Федака** аж до сих **бунтів українських рекрутів**: опір проти спису населення, нищенне польського державного і приватного майна, вбиванне агентів польської державної влади, опір проти виборів до сойму і вбиванне зрадників-хрунів, повстанчі відділи і т. д.

Все те є ті огні, які свідчать, що бажанне свободи і незалежности, ненависть до ворога-гнобителя і завзяттє до боротьби з ним не тільки не вигасають серед українського народу, але зростають. Є се ті огні, які роблять польському ворогови **горячою** українську землю. Тут чи там він їх може залити насильством, але вони знов вибухають.

Так і тепер: ледви пан Сікорський похвалився в польськім соймі, що український нарід уже помирився з польським ярмом, — аж тут вибухають бунти українських рекрутів, які завдають брехню його словам.

Сі огні будуть вибухати доти, аж доки не розгоряться на цілій українській землі, яка знаходиться в польськім ярмі, з такою силою, що **спалять** польське ярмо.

Заки-ж прийде той слушний час, треба нам кріпити любов до рідного краю і його незалежности, ненависть до ворога-гнобителя і завзяттє до боротьби з ним. Треба нам организувати наші боєві сили. Треба збільшувати нашу поральну силу і наші матеріяльні засоби. Аж дики любов до рідного краю і ненависть до його гнобителя не перетвориться в таку силу, що змете Польщу з лиця української землі.

Прага, 29. січня 1923.

Д-р Михайло Лозинський.

В ПАМЯТЬ ПОКІЙНОЇ РОЗАЛІЇ КАШТАНЮКОВОЇ

Місто вінця на могилу б. п. Розалії Каштанюкової зложили на Українську Бурсу в Новім Санчи (на Лемківщині):

Семен Ядловський 2 доляри, Роман Слободян 3 доляри, Петро Маціовський 2 доляри, Антін Онисик 1 доляра, Йосиф Сілецький 1 доляра, Володимир Лотоцький 2 доляри 50 центів, Омелян Ревюк 2 доляри 50 центів, Василь Левчик 5 долярів, Степан Гладкий 2 доляри, Михайло Смакула 1 доляра, Володимир Кушнір 1 доляра, Данило Гоць 1 доляра, Степан Шимон 1 доляра, Константин Кирчів 2 доляри, Марія Кирчівна 1 доляра, Іван Павчак 1 доляра, Микола Янкович 1 доляра.

Разом 30 долярів.

Хто хоче причинитися своєю жертвою на сю саму ціль з тою самою інтенцією, зволить післати жертву на здресу адміністрації „Свободи".

ЛЯХИ ХОТЯТЬ ЗАБРАТИ СОЙМОВИЙ БУДИНОК У ЛЬВОВІ ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТУ

Ендеки поставили нагле внесення законопроекту, який віддає власність Галицького Краєвого фонду — будинки сойму — у власність львівського університету. На власність цього університету повинна перейти бібліотека Краєвого Виділу і будинок при площі Смольки ч. 3.

ПОЗА ЛЯЦЬКИМИ МУРАМИ

Утеча комуніста Старкевича.— Чому не Федак? — Голос розпуки з по-за мурів вязниці.

„Громадський Вістник" повідомляє:

„Оноді втік з Бриґідок відомий польський комуніст Родзень-Старкевич, засуджений на досмертну вязницю. Утеча була згори уплянована".

А Степан Федак вже півтора року сидить у ляцькій неволі й має ще сидіти два роки. Чомуж то не його імя стоїть на місці назвиська Старкевича?

Як сидиться у ляцьких вязницях, про це оповідає в листі до „Курера Львовского" один з вязнів Чортківської вязниці — очевидно Поляк, бо инакше він не писав би до польської газети. Тим більше підстав маємо йому повірити.

„Мимо того, — пише він, — що є вже половина січня, досі ще в жадній келії не палено й вохкість капає з стін. Келії брудні, від кількох літ не білені, бракує навіть соломи й таких-сяких ліжок або сінників. З цеї причини не тільки я, але й багато инших вязнів перестудилося, повідморожувало ноги, набуло собі штрикання у вухах, ламання в кістках і т. п. хоріб. Дня 10. с. м. вязень келії ч. 4. помер, не дочекавшись лікарської допомоги. На зголошення дуже хорих („назвиська маємо до диспозиції" — каже редакція, але не подає їх, бо то очевидно назвиська українські! — Р.) у листопаді минул. року лікар досі не прийшов. Канцелярія вязниці затримує листи вязнів і не показує їх слідчому судді, аби їх не відсилати.

Тутешній харч — то правдива обридливість: три рази денно зупа, „заправлена" хробаками (знов така сама примітка редакції про відомі їй назвиська вязнів, що дістали таку зупу, й знов назвиськ не наведено. Очевидно, справедливість — справедливістю, а українські назвиська так-таки не йдуть з ляцького пера!—Р.)

Віцепрезидент суду п. Рак при визитації вязниці дня 16. грудня м. р. на скаргу вязнів, що в келіях холодно, відповів: „дрова вже рубаються". Те „рубанне" триває, очевидно, досі, бо в келіях все ще не палено.

Коли хто з вязнів зголошується до рапорту, то того до судді не посилають, бо канцелярія вязниці об тім, очевидно, не доносить.

Про справність в урядуванні канцелярії вязниці промовляє, між иншим, той факт, що увільнених вязнів „шукається" по 4—5 днів.

Віцепрезидент суду при визитації дня 30. грудня м. р. на поновні скарги на холод прикладав, наче на глум, руки до неопаленої печі й казав: „прецінь же є тепло"..

Чи п. президент суду Лорек, котрого ніколи тут не видно, знає про ці скандальні обставини? А коли не знає, що може-б його вища влада вмішалася в це й нагадала йому його обовязки.

P. S. Холод так нам докучає, що вночі ламаємо підлоги, аби запалити й трохи загрітися".

Надруковано це в „Кур Льв." з дня 20. січня с. р. (ч.17).

У таких обставинах терплять тяжкі муки десятки тисяч найкращих синів і дочок нашого народу. І очевидно в обставинах, мало чим кращих, одбуває свою неволю Степан Федак.

Р—н.

ДЕ БУДЕ УКРАЇНСЬКИЙ ХОР В МАРТІ

2nd Shamokin, Pa., Majestic Hall
4th New York, N. Y., Hippodrome
6th Troy, N. Y., Music Hall
6th Poughkeepsie, N. Y. Matinee, Wesley College
8th Philadelphia, Pa. Academy of Music
9th Allentown, Pa., Lyric Theatre
11th Fall River, Mass., Matinee, Empire Theatre
12th Boston, Mass. Symphony Hall
13th Bridgeport, Conn., Poli Theatre

ЩО ПИШУТЬ ПРО ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ?

1. МАКАР ГАРМАТЮК з Джамейка, Н. Й.: — Жию далеко від міста, на фармах, то-ж не дивуйтеся, що так спізнився з висилкою своеї жертви. Тих десять долярів посилаю на шнурок для тих, що котілиби шукати згоди з Ляхами. Краще, щоб самі повісилися як потому має їх нарід вішати. Ми знова будемо вірно підпирати наше Галицьке Правительство в його безпощадній боротьбі з Ляхами аж до повної нашої побіди.

2. ОМЕЛЯН САВАРИН з Обурн, Н. Й.: — Чим страшнійші приходять вісти з краю тим більше завзяття огортає нашу громаду. То, що наша громада зложила вже дотепер понад чотириста долярів на Фонд Негайної Допомоги треба завдячувати в великій мірі послідним звірствам Ляхів в старім краю. Нарід дуже тим потрясений і ненависть до Ляхів зросла до небувалої висоти. Всі за тим, що наше Правительство треба всіми силами попирати хочби за то одно, що так вірно береже наше право та не йде на ніяку умову з Ляхами.

3. В. ЛИСОГІР з Ютика, Н. Й.: — Пересилаю 107.30 дол. від нашої громади. Нарід таки рушився і кождий, котрий тільки троха розуміе справу, взяв собі збірку на Фонд дуже до серця. А наші шторники то подарували навіть на Фонд індика, з тим щоби він задусив проклягу ляцьку ворону. Ми дали його на вигравку і з виграв́ки зібрали 30 долярів на Фонд. Треба всіми способами збирати центи.

4. Н. Н. з Ню Бронзвік, Н. Дж.: — В нашій громаді живе до 100 Українців, але я отце перший засилаю пять долярів, бо других на яких я ждав, годі допроситися до жертви. Нарід темний, по більшій части нічого не читаее і в тім ціла біда. Прямо сором, що в такій тяжкій хвилі може жити така велика громада, не беручи ніякої участи в боротьбі за наше визволення.

5. АНДРІЙ МНИХ з Вестерлі, Р. Ай.: — Нема де правди діти, то таки бідно коло мене і тяжко на цент. Але як вичитав в англійській часописи, що наші хлопці в Галичині забили 60 ляцьких жовнірів, то та вістка так мене врадувала, що таки не міг всидіти в дома, а побіг на почту і тут тепер пишу тай висилаю що можу на Фонд Негайної Допомоги.

6. П. ГРИЧАНИК з Амстердам, Н. Й.: — Пересилаючи 72 долярів на боротьбу о визволення нашого краю, заявляю, що будемо підпирати Галицький Уряд і нашу боротьбу до загину. Куль Ляхам не пожалуємо і доставляти їх будемо, доки буде треба.

7. ЙОСИФ МАЗЕПА з Клівленд, О., (який переслав на Позичку 225 дол. а на Фонд 50 дол.), пише: — Хто думавби, що я богач, коли даю на народні цілі може й більше других. Ні, я бідний робітник, а даю, бо серце каже мені давати, бо почуваю себе Мазепинцем, хоч не по роду то по імени, души і серци нащадком нашого славного гетьмана Мазепи, що так завзято, як пише історія, боронив самостійности українського народа. Я не гетьман, а простий робітник, але боротися буду за Україну, доки мого життя. Тепер посилаю Вам на машиновий кріс на Ляхів, а як тільки знова дещо зложу, так пішлю і на гармату.

8. МИХАЙЛО ДОВГИЙ з Ню Гейвен, Конн.: — Чи-ж можна припустити, щоби в Америці не знайшлося ще 100 громад, які зложилиби по 50 дол. на фонд і в той спосіб виратувати нашу народну честь та зібрати повних 30.0000 долярів?

9. ВАСИЛЬ САВРАН з Довер, Н. Дж.: — Ще нема навіть чотири місяці, як я приїхав до Америки з старого краю. Бачив я нашу Українську Державу власними очима і боронив її вірно як і другі, бо служив рівнож і в Галицькій Армії. Перейшов я на власній скірі ляцьке пекло, і доному Вам, що гіршого і на другім світі не буде.

Тому, хоч я дуже а дуже бідний, коли читаю, що кінчите збірку на Фонд Негайної Допомоги, та таки засилаю Вам хоч пять долярів на оборону рідного краю. Дай Боже вигнати як найскорше проклягу ляшню та вернути на свою українську землю.

10. АНДРІЙ МЕЛЬНИК з Де Мойнс, Айова: — Посилаю Вам байнет на Ляхів, а як той зломиться, то куплю другий, тільки давайте скоро знати, щоби часами Вам не забракло. Мій брат, що служив в українській армії і боровся з Ляхами має поторощену руку і стратив на війні ліве око, то і його мушу раз враз ратувати, а з тим і маю живу пригадку, щоби і на Ляхів не забувати. Не забуду вже я їх, то правда. Доки жити буду, кулю для них все буду мати готову.

Жертви на Фонд належить слати до:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA,
111 Southern Building. Washington, D. C

З ПАНАХИДИ НА НЕГАЙНУ ДОПОМОГУ.

(Дальший спис).

39.	Укр. Греко-Кат. Церков св. І. Хрест. в С. С. Пітсбург	$25.00
40.	Укр. Греко-Кат. Церков в Ню Йорк, Н. Й.	80.10
41.	Укр. Греко-Кат. Церков в Кортис Бей, Мд.	6.22
42.	Укр. Греко-Кат. Церков в Ютика, Н. Й.	11.30
43.	Укр. Греко-Кат. Церков св. Ів. Хрестителя в Нюарк	60.64
44.	Укр. Греко-Кат. Церков св. Покрови в Бриджпорт	11.05
45.	Укр. Греко-Кат. Церков в Сейр, Па.	10.50

СІЧОВИКИ НА ДОПОВНЕННЯ ФОНДУ НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ

1. Січ ім. Богдана Хмельницького, 17. Сотня Січової Організації в Дітройт, Міш., уладила вечерниці, з яких чистий дохід в квоті ВІСІМДЕСЯТЬ ДОЛЯРІВ призначено на визвольну боротьбу і переслано до Галицької Місії у Вашингтоні яко дар на одну гармату на ляхів в Галичині.

2. На ту саму ціль переслала 14. Сотня з Вест Пулман, Ілл., квоту 30 долярів.

І СЕ І ТЕ.

Ще одна ілюстрація до причти про скалку в оці.

Як видно з відгуків польських газет в Злучених Державах, польські імперіялісти не забувають нашої газети.

Нюйорський дневник „Нови Свят“ знова посвятив нашій газеті статтю. Щоб підготовити читачів відповідно, „НовиСвят“ силкується підсунути своїм читачам, що „Свобода“ зміняє часто орієнтації. Дослівно каже вона так:

„Український орган „Свобода“, що виходить в Джерзи Сіти, Ню Джерзи, мав від часу, як ми її знали, цілий тузін переріжних орієнтацій. Були цікаві хвилі, коли на одній стороні тої газети була виразна оріентація австрійсько-німецька, а на другій антантська. Був вовк ситий і коза ціла...“

„Свобода“ моглаб спитатися „Нового Святу“, на котрій саме стороні „Свободи“ таке трафилося, але не будемо питатися його тому, бо „Нови Свят“ видно тому так пише, бо на його думку від язика податку не платиться, а папір терпеливий все видержить.

Згадаємо лишень, що писанье „Нового Святу“ се спізнений донос. Такі газетярські доноси практикують редактори всіх польських газет в Европі, і звичай сей переноситься на польські газети в Америці, дарма, що Америка не Польща, та що доносчикови тут жолобів не дають. Ще в воєнні часи донос на газету за австрійсько-німецьку орієнтацію мігби послужити якому польському редакторови добитися джабу в якімсь бюрі для слідження за неанглійським пресою в Злучених Державах, але з закінченням війни та оставленнем воєнного завзяття вже й сі нагоди для доносчиків минули, і нині показати на когось яко на прихильника Австрії або Німеччини може викликати лишень усміх пожалування для тактики польської газетки.

Говорение „Нового Святу“ про австрійсько-німецьку орієнтацію тим більше пожалування гідне, що власне „Новий Свят“ закидає борону за політику Пілсудского, котрий за короткий час, за котрий ми його знаємо, мав добрий тузін орієнтацій, котрий почав свої орієнтації від того, що був чотом перед німецьким цісарем, а скінчив тим, що пішов чоботити Франції.

Заким „Новий Свят“ зібрався писати про зміну орієнтацій, повинен був вперед прочитати собі слова про тих критиків, що бачуть скалку в чужім оці, а не бачуть поліна в своїм.

Ось де собака похована.

З усього, що „Новий Свят“ знає й не знає за „Свободу“, йому не подобалося найбільше отсе:

„Послідними часами „Свобода“ пішла в напрямі Петрушевича, котрого „уряд“ сидить у Відни і звідти кермує замахами в Східній Малопольщі. „Свобода“ є органом, котрий найгорячійше агітує за збиранием грошій на Петрушевичівську „незавсиму Галичину“.“

Ми хочемо виразно підчеркнути ці слова „Нового Святу“, бо назвавши Галичину Східною Малопольщею та покпивши собі з уряду Петрушевича та його акцій за независимою Галичиною, „Новий Свят“ збирається говорити не про що иншого, як про згоду межи Польщею та Україною.

Річ ясна, „Свобода“ ні словом не відрекується своєї політики за самостійністю Східної Галичини, хочби як ся думка була смішна польским шовіністам та імперіялістам. Річ ясна, „Свобода“ не стане перечити акції за збиранием жертв на Петрушевичівську независиму Галичину. Ми лишень стверджуємо, що лайка польської газетки на „Свободу“ та боротьбу за самостійність українського народа в Галичині є мимовільним признанием для газети. Скажемо словами нашого народа: „Видно, що ідемо, коли нас польські редактори лають“.

Крути-верти, тре вмерти.

Пише далі „Новий Свят“:

„„Свобода“ доводить, що стремління Польщі до федерації з Литвою, Білою Русєю та Україною є доказом слабости. Якби так Польща була сильна та бачила, що сама собі дасть раду з Москвою, то не робилаби милих очий до Литвинів, Українців та Білорусинів.“

„Справді льогіка „Свободи“ так смішна, що навіть з нею полемізувати не можна“.

Дуже часто трафляється, що той, хто каже про свого противника, що його аргументи так смішні, що з ними навіть полемізувати не можна, якраз сам ніяких протиаргументів не має. Приміром „Новий Свят“. Заперечивши голословно слова „Свободи“, він покаціавсь, похрункав, а відтак каже:

„Польща не є сильною державою, котра моглаби сама остоятися (проти Німеччини та Росії), але такої сильної держави взагалі нині нема“.

Значить льогіка польського „Нового Святу“ така: з одної сторони, смішною неправдою є, що Польща є слаба та що вона задля своєї слабости шукає федерації з Литвою, Україною та Білою Русею, а з другої сторони, правдою є не лишень, що Польща за слаба проти Московщини та Німеччини, але й те, що такої сильної держави загалом в світі нема.

Ось так польські редактори доказують насмішками нельогічні виводи „Свободи“.

Вирвалося.

Вирваєть ся льогічним редакторам „Нового Святу“ ще дещо другі цінні уваги.

Пишуть вони, приміром:

„Якщо Польща має з обох сторін могучих сусідів та ворогів, то має їх також Литва, має також Біла Русь і Україна.“

З того „Новий Свят“ робить заключение, що Литва, Біла Русь та Україна повинні зробити федерацію з Польщею.

Забувся „Нови Свят“, що заким Литва, Біла Русь та Україна зроблять з Польщею федерацію, кожда з них спитається себе: Яких спільних ворогів має Литва, Біла Русь та Україна?

Забуває „Нови Свят“, що першим ворогом, якого має Литва, Біла Русь та Україна, є Польща.

Забуває „Новий Свят“, що давши собі таку відповідь, чейже ні Литва, ні Біла Русь, ні Україна не стануть лучитися з Польщею, своїм спільним ворогом. Союз межи Литвою, Білою Русею та Україною проти Польщі є можливий, але не їх союз з Польщею.

Редактори „Нового Святу“ думають, що на Литві або на Білій Руси або на Україні люди такі дурні, як польські редактори собі представляють. Редактори „Нового Святу“ думають, що Українці, Литовці або Білорусини підуть кликати Польщу, аби вона ішла викидати Москву з України. Спитаємо редакторів „Нового Святу“: чи якби так злодії закралися до редакції „Нового Святу“, то редактори біглиби на вулицю та кричали: „Гей, злодії добрі, рятуйте редакцію „Нового Святу“, бо закрадуть все й вам нічого вкрасти не лишуть“?

Чи редактори „Нового Святу“ думають, що Українці, Литовці та Білорусини нате визвалилися з рук Москви, щоби віддатися їм мала Польща так гнобити, як Москва? Чи редакторам „Нового Святу“ здається, що Україні, Литві та Білій Руси московський гнет не по нутру, але польський як з медом?“

Спитаємо зовсім серіозно: чи польські редактори вдають, що вони такі дурні, чи вони справді вдавати не потребують?

Двоїться в очах „Нового Святу“.

Збивши такими способами до грунту фальшиву та нельогічну політику „Свободи“ „Новий Свят“ пробує ще одного способу, аби її знищити вже до шпунту. З такою ціллю на оці, він придумав ось який закид:

„Зі статтий проти Польщі, набитих видумками та чистісенькими брехнями, можна заключати, що „Свободі“ ходить не о що другого, як лишень о вироблення серед української іміграції москвофільских ідей під покривкою кличів про независимість“.

„Свобода“ справді вдяпна „Новому Святови“ за сю нову денунціяцію її політики. Замітна увага тому, що сього справді ніхто досі не завважав. Десятки читачів читали статті „Свободи“ і не завважали її москвофільства, аж нарешті „Новий Свят“ відкрив, що під невинною пропагандою за независимістю криється акція за злукою з Москвою.

Ми справді не дивуємося редакторам „Нового Святу“. Вони знають, що Польща стоїть проти Москви. Вони знають, що сусіди Польщі можуть її помогти. Межи ними є Україна. Україна моглаби помогти Польщі боротися проти Москви. Коли Україна не захоче станути по польській стороні, то Польщі се пошкодить. Польща, значить, втратить вже від того самого, що Україна не стане за Польщею. Значить, Україна стане по стороні Москви вже тим самим, що не стане за Польщею.

Таке розумоване „Нового Святу“. Звідки береться редакторський донос на „Свободу“ за москвофільство. Закид насквізь діточий, бо він показує, як Поляки в своїм національнім самолюбстві не можуть поставитися в положение других народів, як вони судять кождий народ лишень з свого, самолюбного польського становища.

Якби редактори „Нового Святу“ хотіли справді зрозуміти почування Українців, коли ім Поляки роблять закиди москвофільства, най представлять себе в положенню чоловіка, на котрого напав злодій, а до котрого відтак підійшов другий злодій тай каже: „Чоловіче, мені дуже жаль, що тебе рабує отсей злодій. Як получишся зі мною та обіцяєш не противитися, як я буду від тебе забирати все, що в тебе хоче забрати отсей злодій, то я тобі поможу увільнитися від сего злодія“.

Чи редакція „Нового Святу“ припускає, що рабований згодивбися на таку джентельменську пропозицію? Чи „Новий Свят“ не припускає, що нападений заявиви: „Дякую вам, панцю, але мені не становить ріжниці, чи мене обкрадують злодії, чи такі добродії, як ви“.

Як Польща не розуміє почування України, так другий злодій не розуміє, чому властиво обкрадений не поміг йому увільнитися від першого злодія.

Се відай повинно бути зрозуміле навіть редакції „Нового Святу“. Хиба що й там панує не льогіка „Свободи“, але льогіка Польщі.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

КРАЙ АВТОМОБІЛЯ

Департамент (міністерство) торговлі в Вашінгтоні нараховує, що в 1922. році в Злучених Державах вироблено 2,334,790 нових автомобілів. В січни с. р. вироблено самих пасажирських автомобілів 221,697 або коло три рази тілько, що вироблено в січни минувшого року. В подібний спосіб зросла також продукція (виріб) тягарових автомобілів (так званих троків).

ЧИМ СИЛЬНА НІМЕЧЧИНА

Останній французький напад на обезброєну Німеччину не остав без відгомону, якого остаточних консеквенцій, покищо, передбачити не можна. Одним зі засобів боротьби нації, яку позбавлено зброї, це — байкот ворога на усіх полях. І цей байкот переводять Німці з цілою німецькою послідовністю. Одним із зразків цього бойкоту може послужити рішення берлінських власників гостинниць, в якому кажеться: 1) Починаючи від нині можна подавати чужинцям мясний обід тільки раз на день; 2) Масла ні яєць до снідання подавати не вільно; 3) не вільно виставляти харчевих засобів за склеповими шибами: 4) Усі берлінські гостинниці, від нині починаючи, не будуть приймати французьких ні бельгійських гостей; 5) не вільно передплачувати французьких, ані бельгійських часописів; 6) при розплачуванню не вільно приймати французьких, ані бельгійських банкнотів; 7) власники гостинниць зобовязуються не спроваджувати французьких та бельгійських вин, ласощів і харчів...

ЯРМАРОК В ХАРКОВІ

В Харкові відчинений хрещенський ярмарок. Сировини привезено мало. Висшторгом привезена вовна, зібрана як податок. Приїхали покищо лише представники державної трестованої промисловости. Приватних покупців і продавців мало.

КЛОПОТИ УРЯДУ З ВІДСИЛАННЄМ ІМІГРАНТІВ

ВАШІНГТОН, 23. лютого. — Секретар (міністер) праці Дейвис предложив кабінетови міністрів свої жалоби на великі кошти, які його департамент (міністерство) мусить поносити, коли іміграційному урядови приходиться депортувати (відставляти, відсилати) імігрантів до краю їх походження.

Депортації пожирають тільки гроша, що часто трафляється таке, що уряд не має гроший на заплачене відсилки, і мусить лишити імігрантів далі в Америці.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ПЛАСТУН.

Оповідання з життя запорожських збігців.

(16)

Вийшли по драбині на гору. На майдані Ганна побачила якіх двадцять москалів і пять Татар. Ні козаків, ні Мулика не бачила. Також не бачила обох козачих жінок. По середині між москалями і Татарами стояв Кутлумамет і московський офіцир. Щось радили і торгувалися. Мабуть широко розходилися їх думки, бо виглядало, начеб сварилися. Офіцир вислав двох москалів до куріня. Кутлумамет пішов до своєї мами, що стояла коло татарського гуртка. Поговорив з нею і вона пустилася до башти. Салдати вивели з куріня Мулика з руками звязаними на спині. Московський офіцир говорив до него, він відповідав. Татарка підійшла під саму башту.

— Ганно! Ганно!... — крикнула. — Сюди зараз прийде писар Мулик. Повторить тобі приказ московського офіцира. Москаль жадає, щоби ви обоє, себто ти і той козак, що втік до башти, зараз здалися йому. Офіцирови потрібна башта і той запас, що в башті. Ти потрібна його салдатам. Вони пяні ще будуть пити. І тверезий москаль не чоловік, він людина. Як напєся, то він звір. Салдати жадають від свого офіцира, щоби тебе дав їм. Не одному, але всім. Отже тепер знаєш, що з башти не смієш вийти. Кутлумамет має замало своїх людий, щоби тебе перед москалями оборонити. Козак нехай вийде, йому нічо не станеся.

В часі сеї промови Татарки мусіло прийти до якоїсь угоди між офіцирем і Муликом, бо на приказ офіцира приступив до Мулика салдат і розпутав його руки. Мулик пішов під башту.

— Ганно! Чи ви бачили мене спутаного?

— Бачила.

— Отже тепер знаєте, що я полонений і приходжу поневільно. На приказ москаля.

— Щож ви мені скажете?

— Татари зажадали, щоби москалі видали їм вас. Очивидно, ви пішли би до гарему котрого з тих дикунів. Щоби вас спасти від такої ганьби, офіцир, хоч москаль, хоче взяти вас під свою опіку. Се станеся тілько тоді, коли ви йому зараз здастеся. Як не скористаєте з його ласки, то Татари вирубають двері, або й підпалять башту. Тоді ви таки попадете в їх руки. При тім згине Чверда. Москаль жадає також, щоби Чверда здався. Йому нічо не станеся, лише віддадуть його в пікініри. Для того він, безоглядно на се, що ви з собою зробите, має зараз вийти з башти... Такий приказ побідника. Я гадаю, що як для вас, так і для Чверди ліпше здатися.

— Що ви на се, Чверда? — спитала Ганна.

— Лишаючи мене тут, отаман приказав мені опікуватися вами. Те саме поклав мені на серце Голима, те саме Бобренко. Насамперед скажіть ви, як розумієте; окремо се, що сказала Татарка, окремо сказане Муликом; і ще окремо одно і друге в купі?

— Я вждаю дещо таке, про що ви ще не чули. Татарка любить мене. По татарськи, але любить. Все те, що вона говорила, мабуть свята правда. Її син, Кутлумамет хоче дістати мене до свого гарему, отже боїться, щоби мене не споневіряли пяні москалі. Він мабуть надіється, очивидно, як ви вийдете звідси, виманити мене з башти, або й взяти силою в якісь хвили, коли москалі не будуть могли перешкодити йому. Щоби не впасти в руки московських звірів, я мушу лишитися тут. Щоби не опинитися в руках Кутлумамета, мушу Татар держати здалека від башти.

— Є розум в тім, що говорите. Я лишаюся з вами.

— Колиж бо вам ліпше здатися. Вас возьмуть в пікініри. Як лишетеся тут і Татари возьмуть, або підпалять башту, згинете.

— Як згину, то разом з вами. Маю приказ опікуватися донькою отамана. Впрочім, хоч би я вийшли звідси, то я мушу боронити військовий запас, який є в башті. Москалі доберуться до него хиба по моїм трупі. Позвольте, що я розмовлюся з ним.

— Пане писар! — Чверда крикнув. — Москаль мабуть не знає, що козак, котрий сидить в башті, не простий козак. Він мабуть не знає, що Запорожець Чверда, — на той час отаман острова. Як би знав, то не послав би вас в военнім ділі до дівчини. Перекажіть йому, що Запорожець Чверда, на той час отаман острова, не здасть башти; зі своєї кріпости не вийде і не позволить вийти Ганні Горбейній. Перекажіть йому також, що як хто з його людий, або який Татарин підійде до башти, накриеся ногами.

Мулик відійшов. Татарка лишилися. Підвела руку на знак, що хоче говорити.

— Козак зле зробив, що не вийшов, — сказала. — Як не москалі, то Татари возьмуть башту і він згине. Але то буде, як верне Гірбей. Як москалі не дуже попються, то до тої пори башта безпечна. Не хочуть, щоби стріли перестерегли старого отамана. Ганна може спокійно сидіти аж до повороту свого батька. Але вона його вже не побачить.

— Сю Татарку сам Господь Бог наслав, — промовив Чверда. — Вже знаю, як перестеречи наших. Будемо стріляти... треба, чи ні.

Коли Москалі від Мулика почули відповідь боложенців, всі заревіли диким, хрипким хором і пустилися бігцем до башти. За ними, але кількадесять кроків Татари. Москалі стали зразу стріляти до башти, але бачучи, що на мушкетні кулі стіни за грубі, залишили стріляння і підступили до башти. Два були з сокирами. Татари все ще стояли з заду. Таксамо московський офіцир, бо салдати все те робили проти його волі.

— Чи сам Татарин не показує нам, щоби стріляти? — Чверда спитав здивуваний.

Ганна глянула в бійницю.

— Він справді, вдивляючися в башту, підводить рушницю, цілує в Москалів і рушницю опускає. Так раз у раз.

— Се свідчилоби, що ваш здогад правдивий. Між офіцирем і Кутлумаметом мабуть та згода, що ви маєте дістатися Татаринови. Салдати мабуть в тім пункті не слухають свого отамана; хочуть вас проти його волі і проти договора з Татарином взяти собі. Офіцир і Татарин мабуть безсильні, отже позволяють нам самим боронитися. Я з дозволу скористаю.

Чверда всунув мушкет в шкалубину в тій части доливки, що виставала поза долину башти і випалив. Коли дим розійдеться, котра одночасно була бійницею, побачили під баштою під самими дверими лише одного москаля, що качався в власній крови. По хвили обложені почули голос Мулика.

— Московський офіцир просить вас залишити пальбу. Він хоче післати під башту двох салдатів без збруї, щоби забрали раненого. І ще раз взиває вас здатися. Як не послухаєте, то підпалить башту.

— Раненого може взяти собі, — відповів Чверда. — Башту, як йому того так забагнеться, нехай підпалює. Але тоді будемо стріляти. Мушкетів, пороху і куль маємо великий запас.

Під башту підійшли два москалі і забрали раненого... вже небіщика. Ні москалі, ні Татари того дня під башту вже не підходили.

— Не знати, як довго буде тревати ся облога, — промовив Чверда, коли вже смеркало, — бо не знати, коли отаман верне і увільнить нас від напасти. Нам треба пильнуватися, щоби нас не одолів сон.

— З всего того, що знаємо про їх наміри, виходить, що як самі не здамося, то вони стануть до нас добуватися силою аж тоді, коли верне мій батько. Очивидно, як вони одоліють його. Отже так дуже пильнуватися, нож що, не треба. Всеж таки добре було би, як би ми, чергуючись, пильнувалися. Я спала до самого полудня, отже й так не буду спати. Ви не лиш в день не спали, але мабуть і в ночі.

— Не міг, не було коли. В ночи відходив похід, се була перша ніч моєї відвічальности за острова.

— Отже ви ідіть спати. О півночи збуджу вас.

— Так буде найліпше. Але добре пильнуйте.

Чверда зійшов на долину, набрав до чотирох коновок води і вийшов на гору.

— Се нащо?

— А як би сим чортам забаглося підпалити під башту огонь?... Що лиш тоді носити воду? Беріть ще під руку.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

КІЛЬКО ЗЛОЖИЛИ ПООДИНОКІ ГРОМАДИ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ

(Передпослідний виказ). Від 1. вересня 1922 р. до 26. лютого 1923 р.

	Тепер на Фонд	Попередно на Позичку
1. Detroit (Hamtramck), Mich. ....1,710.00 Detroit, Mich. 1153.75	$2863.75	$5155
2. Philadelphia, Pa.	2863.75	6385
3. Chicago, Ill.	1862.50	10.525
4. New York, N. Y.	1659.10	9.565
5. Cleveland, O.	1584.00	3.415
6. Woonsocket, R. I.	746.50	2.920
7. Newark, N. J.	656.64	3.330
8. Jersey City, N. J.	549.00	4.029
9. Yonkers, N. Y.	476.25	1.020
10. Elizabeth, N. J.	472.45	1.785
11. Wilkes-Barre, Pa.	458.75	795
12. Brooklyn, N. Y.	448.00	2.155
13. Chester, Pa.	434.61	1.387
14. Passaic, N. J.	426.45	1.317
15. Auburn, N. Y.	415.00	655
16. Ambridge, Pa.	378.53	450
17. Minneapolis, Minn.	371.00	1.130
18. Baltimore, Curtis Bay, Md.	294.32	1250
19. Pittsburgh, Pa.	280.63	1.270
20. Centralia, Pa.	274.00	710
21. Carnegie, Pa.	256.60	1.505
22. Allentown, Pa.	239.02	880
23. Northampton, Pa.	229.60	285
24. Syracuse, N. Y.	224.75	2,085
25. N. S. Pittsburgh, Pa.	224.00	1.000
26. Trenton, N. J.	224.00	1.000
27. Perth Amboy, N. J.	217.00	1.240
28. Buffalo, N. Y.	200.52	1.451
29. Hartford, Conn.	200.00	145
30. Pittsfield, Mass.	174.45	420
31. McKees Rocks, Pa.	166.00	540
32. Hazleton, Pa.	163.00	270
33. Frankford, Pa.	152.00	320
34. New Kensington-Arnold, Pa.	151.16	260
35. Wheeling, W. Va.	150.00	205
36. Wilmington, Del.	148.15	750
37. Rochester, N. Y.	139.50	1.190
38. Bridgeport, Conn	138.35	275
39. Boston, Mass.	131.32	715
40. Shamokin, Pa.	121.62	1.000
41. W. Pullman, Ill.	119.25	...
42. Cohoes, N. Y.	118.40	405
43. St. Louis, Mo.	110.25	510
44. Utica, N. Y.	107.30	325
45. Manville, R. I.	101.00	867
46. Milwaukee, Wisc.	100.00	220
47. Scranton, Pa.	100.00	1.551
48. Jamaica, N. Y.	96.00	355
49. Carteret, N. J.	95.50	140
50. McAdoo, Pa.	89.50	350
51. Olyphant, Pa.	85.00	450
52. Lancaster, N. Y.	80.25	245
53. Woodlawn, Pa.	77.75	25
54. Elmira, N. Y.	75.50	265
55. Little Falls, N. Y.	75.00	620
56. Amsterdam, N. Y.	72.86	697
57. Bethlehem, Pa.	72.00	140
58. Nanty Glo, Pa.	69.00	20
59. Rhone Sta., Hanover, Pa.	67.36	405
60. Ramey, Pa.	65.65	175
61. Tams, W. Va.	62.15	200
62. Bridgeport, Pa.	62.00	340
63. Youngstown, O.	60.50	1025
64. Rossford, Ohio	57.00	275
65. Kent, Pa.	56.50	...
66. New Haven, Conn.	56.50	1.030
67. Titusville, Pa.	55.50	100
68. St. Joseph, Mo.	53.80	590
69. Erie, Pa.	53.00	95
70. Butler, Pa.	51.26	380
71. Donora, Pa.	50.00	...
72. Herkimer, N. Y.	50.00	130
73. Glastonbury, Conn.	46.00	180
74. Yorkville, O.	44.50	225
75. Spring Valley, N. Y.	44.00	135
76. Watervliet, N. Y.	43.57	165
77. Meriden, Conn.	43.00	...
78. Peoria, Ill.	42.00	115
79. Houston, Texas	40.00	100
80. Bayonne, N. J.	40.00	1.260
81. Johnstown, Pa.	40.00	50
82. Shenandoah, Pa.	40.00	466
83. Millville, N. J.	38.50	215
84. Gary, Ind.	36.75	90
85. Bakerton, Pa.	35.00	500
86. Canonsburg, Pa.	35.00	102
87. Palmerton, Pa.	35.00	140
88. Slickville, Pa.	35.00	30
89. Bairdford, Pa.	34.37	35
90. Manchester, N. H.	30.75	425
91. Monessen, Pa.	30.67	400
92. Barnesboro, Pa.	30.00	25
93. N. Tonowanda, N. Y.	30.00	125
94. Powers, W. Va.	30.00	...
95. Sanquoit, N. Y.	30.00	150
96. Smith Mill, Pa.	30.00	30
97. Braddock, Pa.	29.00	195
98. Zanesville, O.	28.00	40.80
99. New Alexandria, Pa.	27.36	...
100. Hornell, N. Y.	27.25	...
101. Coatesville, Pa.	27.00	10
102. Woodhaven, N. Y.	27.00	305
103. Rankin, Pa.	26.50	...
104. East St. Louis, Ill.	26.40	135
105. Ludlow, Pa.	26.00	160
106. Granville, N. Y.	25.00	115
107. Racine, Wisc.	25.00	205
108. Stapleton, N. Y.	25.00	275
109. Paterson, N. J.	23.50	195
110. Niagara Falls, N. Y.	23.00	4
111. Luldow, Mass.	21.50	35
112. Camden, N. J.	21.36	70
113. Ford City, Pa.	21.00	280
114. Toronto, Ont., Canada	20.00	5
115. Washington, D. C.	20.00	220
116. Toledo, O.	19.50	80
117. Smoke Run, Pa.	18.00	50
118. Stamford, Conn.	18.00	195
119. Altoona, Pa.	17.00	360
120. Astoria, N. Y.	16.00	135
121. Nanticoke, Pa.	16.00	215
122. Olean, N. Y.	15.50	105
123. Seymour, Conn.	15.25	10
124. Birmingham, Ala	15.00	...
125. Gary, W. Va.	15.00	...
126. Raritan, N. J.	15.00	135
127. Whippany, N. J.	15.00	...
128. Hudson, N. Y.	13.48	50
129. Danbury, Conn.	13.15	140
130. Desloge, Mo.	12.25	275
131. Lyons, N. Y.	11.00	...
132. Garfield, N. J.	10.50	10
133. Sayre, Pa.	10.50	160
134. Westbury, N. Y.	10.50	35
135. W. Easton, Pa.	10.40	225
136. Ansonia, Conn.	10.10	140
137. Allegheny, Pa.	10.00	...
138. Bremond, Texas	10.00	...
139. Burgettstown, Pa.	10.00	10
140. Lackawanna, N. Y.	10.00	...
141. Mahanoy Plane, Pa.	10.00	25
142. Marblehead, O.	10.00	...
143. Middl Village, N. Y.	10.00	40
144. Minersville, Pa.	10.00	545
145. Northumberland, Pa.	10.00	145
146. Ogdensburg, N. Y.	10.00	10
147. Osage, Iowa	10.00	...
148. Palmer, Mass.	10.00	60
149. Phillipsburg, N. J.	10.00	100
150. Plainfield, N. J.	10.00	70
151. Rutland, Vt.	10.00	25
152. Salisbury Center, N. Y.	10.00	...
153. St. Paul, Minn.	10.00	150
154. Vandergrift, Pa.	10.00	100
155. West Park, O.	10.00	100
156. Whitestone, N. Y.	10.00	152
157. Wilton, N. Dak	10.00	260
158. Worcester, Mass.	10.00	25
159. Rome, N. Y.	9.00	210
160. Middletown, N. Y.	8.00	45
161. Duquesne, Pa.	7.00	...
162. Sand Creek, Mont.	7.00	...
163. Taunton, Mass.	7.00	100
164. Latrobe, Pa.	5.10	107
165. Adams, Mass.	5.00	45
166. Addison, Conn.	5.00	320
167. Benwood, W. Va.	5.00	80
168. Berwinsdale, Pa.	5.00	...
169. Brackenbridge, Pa.	5.00	...
170. Brockport, N. Y.	5.00	...
171. Broughton, Pa.	5.00	...
172. Camillus, N. Y.	5.00	...
173. Caro, Mich.	5.00	5
174. Crabtree, Pa.	5.00	10
175. Crompton, R. I.	5.00	20
176. Clifton, N. J.	5.00	...
177. Decatur, Ill.	5.00	35
178. Des Moines, Iowa	5.00	15
179. Dover, N. J.	5.00	...
180. Eldersville, Pa.	5.00	...
181. Ellsworth, Pa.	5.00	5
182. Freehold, N. J.	5.00	...
183. Granite City, Ill.	5.00	...
184. Gridley, Calif.	5.00	...
185. Hammond, Ind.	5.00	45
186. Holden, W. Va.	5.00	...
187. Holyoke, Mass.	5.00	215
188. Koppel, Pa.	5.00	...
189. Lansing, Mich.	5.00	...
190. Leechburg, Pa.	5.00	10
191. Loomis, N. Y.	5.00	25
192. Lyon Falls, N. Y.	5.00	10
193. Majestic, Ky.	5.00	50
194. Marysville, Calif.	5.00	...
195. Mishawaka, Ind.	5.00	10
196. New Brunswick, N. J.	5.00	...
197. New Providence, N. J.	5.00	...
198. Orange, Conn.	5.00	...
199. Parlett, Ohio	5.00	...
200. Plainsboro, N. J.	5.00	65
201. Plandome, N. Y.	5.00	...
202. Providence, R. I.	5.00	290
203. Putnam, Conn.	5.00	25
204. S. Deerfield, Mass.	5.00	55
205. Tacoma, Wash.	5.00	...
206. Tamaqua, Pa.	5.00	...
207. Taylor, Pa.	5.00	75
208. Westerly, R. I.	5.00	15
209. Whipple Barracks, Ariz.	5.00	5
210. Winning Golf, W. Va.	5.00	65

З ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТАРНОГО КЛЮБУ ВОЛИНІ, ХОЛМЩИНИ, ПІДЛЯША І ПОЛІСЯ У ВАРШАВСЬКОМУ СОЙМІ.

Наглий внесок посла Хоми Приступи, і товаришів з Українського Клюбу в справі політичних арештів в Східній Галичині.

З проголошенням виборчого закону до Сойму та Сенату Польської Республики, коли розпочалась передвиборча агітація політичних партій — влада проголосила в Галичині виїмковий стан, мотивуючи це потребою забезпечити населенню спокій на час виборів. Одночасно почались по селах і містах масові арешти селян, робітників і інтелігенції української національности. Ревізії велись неупинно день і ніч, а все робилось в більшости без постанови суду, тільки на підставі донесень тайної і явної поліції, на донесення польських політичних груп і ріжних невідповідальних осіб, котрі в цей спосіб зволили особисті порахунки з своїми політичними противниками. Виарештовано людий, котрі не належали до ніякої політичної партії, не брали ніякої участи в політичнім життю, а працювали виключно на полі культурно-освітнім. Виарештовано старців і неповнолітню шкільну молодь. Арештованих перетримувано по кілька тижнів без предявлення якого би то не було обвинувачення. Власти адміністраційні і судові нарушили право, нарушили також арт. 95, 97 і 100 конституції. Про це своєчасно писала вся преса українська і польська.

Хоча вибори пройшли спокійно і спокій той панує і тепер, вязниці у Львові, Перемишли, Станиславові, Тернополи і инших містах Східної Галичини і дальше переповнені населенням української національности.

Більшости тих політичних вязнів до сих пір не вручено актів обвинувачень. Стан такий в державі правній є недопустимий і повинен бути негайно усунений.

На підставі повищого Високий Сейм ухвалить:

Взиваєтся Уряд:

1) до призначення для провірки повищого надзвичайної слідчої комісії з представників міністерств справедливости, справ внутрішних і представників Сойму, надїлити ту комісію надзвичайними уповноваженями,

2) негайно звільнити всіх тих арештованих, котрим не предявленно конкретних обвинувачень, а тільки загальні,

3) провірити всі вязниці Східної Галичини для ствердження стану і полекши режіму вязнів,

3) для засуджених уже видати амнестію,

5) потягнути до відповідальности карної представників влади, котрі причинились до нарушення права.

Варшава, дня 26, січня 1923.

Підписи.

Наглий внесок

послів Хоми Приступи, Семена Любарського і товаришів з Українського Клюбу в справі хаотичної господарки бюр Відбудови на Волині, Холмщині, Підляшю, Полісю і у Східній Галичині.

Відбудова краю, помимо того, що розпочалася ще в 1919 р. провадилась і провадиться дуже поволи з тої причини, що в тій галузи міністерства робіт публичних панує хаос, зволікання і бюрократизм, ізза чого населення дарма тратить много часу і грошей, терпить фізично і морально і змушене мешкати в як найгірших антисанітарних умовах. Особливо дається зауважити такі безпорядки:

1) хаос в повітових бюрах Відбудови;

2) не видається будівничого матеріялу з найблищих лісів, а з лісів за кількадесять верств (кільометрів);

3) хаос при видаванню дерева з лісів. Населення має квіти на дерево по два роки. Бюра Відбудови продовжують термін важности тих квітів без кінця, але дерева не видають, видається квіт на 5 кільо цвяхів, на 10 шиб, на 100 цегол, але дерева не видається;

4) тартаки за різку дерева беруть 1|3, 1|2, а навіть половину з всього нерізаного дерева;

5) за перевіз будівельного матеріялу зелізницями береться плата і не дається ваґонів;

6) зволікання у всіх урядах міністерства робіт публичних;

7) не видається грошевої допомоги безземельним, малоземельним, вдовам, сиротам і бувшій службі фільварчній на перевіз і різку дерева, а також на відбудову;

8) гамується видача матеріялу на будову і направу немешкальних будинків і млинів;

9) не видається допомоги ні деревом ні грішми на будову і направу керниць;

10) не покликується місцевого населення до праці над відбудовою (нема сільських і міських комітетів відбудови);

11) береться плату від населення за пораду і поміч технічну (вимагається пляну будинків, плян той складае само Бюро Відбудови і бере за це по 500 — 600 тисяч марок);

12) не поширюється функції державного банку Відбудови на села і міста (нема при волостях філій банку);

13) мала кількість коней не дає можливости населенню вивезти на термін дерева з лісу, котре в таких випадках конфіскується;

14) приватні маєтки відмовляються видавати населенню дерево на основі квітів Бюр Відбудови;

15) місцевому населенню видається на всі будинки по. 5 метрів дерева, а осадникам по 40—50 метрів кб.;

16) лісництва свідомо видають населенню дерево опалове замість будівельного;

17) службі фільварчній, котру викинуто з маєтків і малоземельному населенню, котре перед війною не мало власних будинків — Бюра Відбудови відмовляють всякої допомоги в будівництві;

З огляду на повище Високий Сойм зволить ухвалити:

Закликається уряд,

1) щоби у відбудові краю було усунене — зволікання, бюрократизм і хаос в праці, щоби по селах і містах були заложені комітети відбудови, щоби була поширена на села і міста діяльність Державного Банку Відбудови для помочі беззмельному, малоземельному населенню, господарям взірцевих господарств і службі фільварчній в купівлі матеріялу будівельного по мінімальних цінах;

2) Сойм призначить свій контроль над всіми органами Відбудови краю;

3) щоби негайно була призначена соймова ревізія всіх інституцій, котрі занимаються відбудовою краю, а особливо Бюр Відбудови.

Варшава, дня 22. січня 1923 р.

Підписи.

Інтервенція в справі голодівки бригідських вязнів.

27. січня ц. р. посли Самійло Підгірський і д-р Райх інтервеніювали у польського міністра справедливости в справі голодівки вязнів у бригідській тюрмі у Львові. Міністр обіцяв негайно телефонічно вияснити справу.

ПОЛЯКИ ПРОТИ ЖИДІВ

„Звйонзек Людово-Народови" предложив польському соймови нагле внесення в справі обмеження права для жидівської молоді користати з висших шкіл у Польщі. Це внесення додае до закону про академічні школи з дня 13. липня 1920 ось який уступ: „Число студентів не-польських національностий і мойсеєвого віроісповідання не може у відношенню до числа всіх студентів перевисшити відсотку даної не-польської національности і мойсеєвого віроісповідання, який вони мають в загальному числі населення Річипосполитої". Другий уступ цього внесення дає сенатам і згл. деканатам висших шкіл, право в інтересі навчання обмежувати число студентів, які можуть бути приняті на даному виділі на студії.

Се звертає свое вістре перш усього проти Жидів, бо, як відомо, вони одні користають із висших шкіл у відношенню до інших народів більше ніж виносить процентове відношенне жидівського населення до всього населення держави.

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Національною бібліотекою Злучених Держав є так звана Конґресова Бібліотека в Вашинґтоні. Основано її ще в 1800-ім році для ужитку членів Конґресу. Одначе перша збірка книжок, яких три тисячі томів, згоріла в 1814-ім році, коли британське військо спалило Конґресові будинки. На початок нової збірки Конґрес купив від Томаса Джеферсона його приватну бібліотеку з семи тисячами книг. В 1815-ім році вийшов перший каталоґ, зладжений самим Джеферсоном.

Сегодня Конґресова Бібліотека, найбільша в Америці, містить більш як 3,000,000 друкованих книг і брошур. Від 1846-го року видавничий закон вимагає, щоб кождий видавець прислав до Конґресової Бібліотеки що найменше один примірник кождої (копірайтованої) книжки. Таким способом назбиралася в ній повна збірка книг і друків виданих в Злучених Державах. Найбільші і найкраще скомплетовані відділи бібліоґрафії, історії, політичних і соціяльних наук, державного права, американської історії, біоґрафії і ґенеалоґії та відділ мистецтва. Федеральне правительство, стейтові уряди та міста додають щорічно яких 24,000 томів. Чужі правительства і наукові товариства присилають що року яких 12,000 томів своїх видань. Врешті Конґрес купує окремі книжки і цілі колекції.

З окремих колекцій важна збірка Петра Форса, яка містить 60,000 книг і брошур з американської колоніяльної і революційної історії („Амеріка-на"), куплена в 1867-ім році за $100.000; збірка Юдина — 80,000 томів здебільша в російській мові; Гуйтфельта-Каса скандинавська бібліотека; врешті знаменита колекція книг і друків, звиш 22,000 томів, в европейській, жидівській і инших мовах („Семітіка"), зібрана Ефраймом Дейнардом і дарована відомим жидівським діячем Шіфом в 1912-ім році Конґресовій Бібліотеці. Для своєї області се одна з найкращих і найліпше дібраних колекцій в світі; заступлені в ній всі галузи жидівської науки і філософії, старої й нової, духовної і світської.

Окріп книжок Конґресова Бібліотека обіймає 174,093 комерів мап і карт, 954,304 заголовків музичних творів і 428,745 рисунків і фотоґрафічних знимок.

Теперішний будинок бібліотеки почато будувати в 1889. р. і скінчено в 1897. коштом звиш шести міліонів долярів. Збудований в стилю італійського ренесансу, з сірого ґраніту, в три поверхи з позолоченою банею. Внішні стіни творять правильний чотирокутник, середині поділений навхрест на чотири подвіря. В самій середині на перехрестю построєна головна читальня, а в раменах хреста поміщені окремі бібліотечні комнати і маґазини з книжками на сталевих полицях. В бібліотеці є місце, щоб сидіти і працювати, для якої тисячі читачів.

Бібліотека відкрита для публики і всяка людина може прийти і користуватись книжками без ніякого окремого дозволу. Позичати їх собі для домашнього ужитку і забирати з бібліотеки не дозволено. Той привілей мають лише сенатори і конґресмени, деякі високі урядовці і судії.

Конґресова Бібліотека позичає свої книги другим бібліотекам, одначе лиш тоді, коли вони потрібні для наукових дослідів. Тому й не позичає таких книжок, які повинні бути в місцевій бібліотеці або які легко дістати, книжок для звичайного читання та підручників. В 1922-ім році 367 бібліотек користувалося книгами з Конґресової Бібліотеки.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ